

Олег Топузов – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, директор Інституту педагогіки НАПН України, віцепрезидент Національної академії педагогічних наук України, м. Київ, Україна.

Коло наукових інтересів: методологія педагогічних досліджень, теорія і методика організації освітнього процесу в закладах вищої і загальної середньої освіти.

✉ proftop@ukr.net

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-7690-1663>

Леся Марталішвілі –

доктор філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, заступниця міського голови Полтави, Полтава, Україна.

Коло наукових інтересів: формування управлінської компетентності керівників закладів освіти, реалізація компетентнісного підходу в професійній педагогічній підготовці керівників закладів освіти, академічний менеджмент й організація освітнього процесу.

✉ martalishvilipoltava@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8228-9925>

УДК 37.011.3:37.013:159.9

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2026-2-5-13>

Подано до редакції: 23.04.2026

Прийнято після рецензування: 07.05.2026

Затверджено до друку: 11.05.2026

Опубліковано: 29.05.2026

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Анотація. У статті розглянуто актуальну проблему сучасної дидактики вищої школи, а саме: організація персоналізованого навчання студентів у педагогічних закладах вищої освіти. Необхідність інтеграції психологічних, дидактичних і технологічних контекстів для забезпечення індивідуалізації освітнього процесу у вищій школі загалом і розвитку професійної готовності майбутніх педагогів зокрема потребують оновлення теперішньої парадигми професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів. Проаналізовано нормативно-правове забезпечення вищої освіти України, зокрема Закони України «Про освіту» (2017 р.) та «Про вищу освіту» (2014 р.), а також стратегічні документи розвитку освіти, які визначають ключові орієнтири підготовки конкурентоспроможних фахівців галузі освіти нового типу. На основі аналізу наукових джерел визначено, що персоналізація навчання забезпечує формування здатності до автономної освітньої діяльності, саморегуляції, рефлексії, вияву суб'єктності й ефективної педагогічної взаємодії. Реалізація персоналізованого навчання потребує комплексного врахування мотиваційно-цільового, змістового, процесуально-діяльнісного, контроль-но-оцінювального та рефлексійного компонентів освітнього процесу, застосування гнучких дидактичних моделей, розроблення індивідуальних освітніх траєкторій, упровадження формувального оцінювання й активного використання цифрових освітніх технологій (у т. ч. штучного інтелекту). У статті виокремлено низку проблем сучасної освітньої практики, які гальмують розвиток персоналізованого навчання, зокрема стандартизацію й формалізацію

змісту освіти, форм і методів навчання, недостатній рівень підготовки викладачів до виконання нових професійних ролей (тьютора, ментора, фасилітатора) й обмежені можливості традиційної організації освітнього процесу для задоволення індивідуальних освітніх потреб студентів – здобувачів вищої педагогічної освіти.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням цілісної дидактичної системи персоналізованого навчання, створенням комплексного дидактико-методичного й технологічно-цифрового забезпечення його провадження, підготовкою педагогів до виконання нових ролей в освітньому процесі, а також із експериментальною перевіркою ефективності інноваційних підходів. Теоретичні положення статті важливі для розвитку сучасної психолого-педагогічної науки (зокрема дидактики вищої школи), а також спрямовані на забезпечення подальшої модернізації системи професійної підготовки майбутніх педагогів і підвищення якості вищої педагогічної освіти в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» (2016 р.) та цифрового освітнього середовища.

Ключові слова: персоналізоване навчання; педагогічна освіта; індивідуалізація; компетентнісний підхід; цифрові освітні технології; формувальне оцінювання; професійна автономія; студентоцентроване навчання.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими й практичними завданнями. Трансформації й зміни у сфері вищої педагогічної освіти України, зумовлені процесами євроінтеграції, цифровізації освітнього середовища й утвердженям компетентнісного підходу як парадигмально-визначального, актуалізують необхідність ґрунтовного переосмислення інноваційних і суто традиційних методологічних підходів до організації освітнього процесу. Сучасний етап розвитку освіти характеризується переходом від знанневої моделі підготовки фахівців до моделі, орієнтованої на формування здатності до самонавчання, саморозвитку, критичного мислення та рефлексії. У цьому контексті особливої ваги набуває проблема організації персоналізованого навчання як дидактичної інновації, що забезпечує орієнтацію освітнього процесу на особистість здобувача вищої освіти загалом і вищої педагогічної освіти зокрема.

Нормативно-правове забезпечення функціонування системи вищої освіти України, зокрема Закони України «Про освіту» (2017 р.) та «Про вищу освіту» (2014 р.), стандарти вищої освіти галузі знань А «Освіта», а також стратегічні документи розвитку освіти, визначають ключові орієнтири професійної підготовки майбутніх педагогів. У них окреслено орієнтири щодо формування фахівця в галузі освіти нового типу – незалежного, мобільного, конкурентоспроможного, здатного до автономної професійно-педагогічної діяльності, константного безперервного самовдосконалення, рефлексійного аналізу власної професійної діяльності й ефективної педагогічної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу в умовах активно змінюваного освітнього середовища.

У цьому контексті персоналізоване навчання набуває особливого значення як ефективний дидактичний інструмент реалізації індивідуальних освітніх траєкторій студентів (здобувачів вищої освіти), що передбачає врахування їхніх освітніх потреб, інтересів, здібностей, освітнього (навчального) досвіду й професійних прагнень. Персоналізація навчання сприяє активізації пізнавальної діяльності та формуванню пізнавальної самостійності здобувачів вищої педагогічної освіти, розвитку їхньої суб'єктності, відповідальності за результати навчання та здатності до саморегуляції в освітній діяльності, що в подальшій професійно-педагогічній діяльності буде спроектовано на «власних» учнів.

Водночас аналіз сучасної практики функціонування педагогічних закладів вищої освіти свідчить про збереження переважно уніфікованого підходу до організації навчання, що виявляється в стандартизованості змісту освіти, форм і методів навчання. Така ситуація обмежує можливості реалізації індивідуальних освітніх траєкторій студентів – майбутніх педагогів, гальмує розвиток їхньої професійно-педагогічної автономності, що не повною мірою

відповідає сучасним вимогам до підготовки майбутніх педагогів у контексті вимог Освіти 4.0, здатних працювати в умовах реалізації персоналізованого та студентоцентрованого навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Якісні зміни (трансформаційні процеси) у сфері вищої педагогічної освіти України, зумовлені необхідністю інтеграції до європейського та світового освітнього простору, інтенсивною цифровізацією суспільства загалом і переходом до компетентнісно орієнтовної парадигми, актуалізують необхідність переосмислення традиційних підходів до організації освітнього процесу в педагогічних закладах вищої освіти. Сучасна вища педагогічна освіта орієнтується не лише на передачу системи знань, а передусім на формування здатності майбутніх педагогів до саморозвитку, професійної мобільності, критичного мислення та рефлексії, що є ознаками педагога-професіонала вищої кваліфікації. У визначеному контексті особливого значення набуває проблема організації й провадження персоналізованого навчання в педагогічних закладах вищої освіти, що забезпечує суб'єкт-суб'єкту взаємодію всіх учасників освітнього процесу та орієнтацію на індивідуальні освітні потреби здобувачів вищої педагогічної освіти.

Сучасний висококваліфікований фахівець у галузі освіти має бути здатним і готовим до автономної професійно-педагогічної діяльності, суб'єктно-свідомого індивідуального проєктування освітніх процесів (процесів навчання й викладання), організації педагогічної взаємодії в умовах різноманітності освітніх запитів і потреб. Як зазначає один із авторів статті, сучасна освіта має забезпечувати розвиток особистості як активного суб'єкта навчання, здатного до самостійного конструювання знань і життєвих стратегій (Топузов & Кошевець, 2025).

Попри наявність значної кількості наукових досліджень (Н. Арістова, О. Малихін, О. Топузов), у практиці діяльності педагогічних закладів вищої освіти зберігається переважно уніфікований підхід до організації навчання й освітнього процесу загалом, що втілюється у стандартизації змісту освіти, форм (форм організації) і методів навчання. Така ситуація обмежує можливості реалізації індивідуальних освітніх запитів здобувачів вищої освіти й суперечить сучасним вимогам до підготовки майбутніх педагогів, здатних організовувати персоналізоване навчання в умовах реформування системи освіти згідно з Концепцією «Нова українська школа».

Отже, проблема організації персоналізованого навчання студентів у педагогічних закладах вищої освіти набуває особливої актуальності та потребує комплексного теоретико-методологічного осмислення й практичного розв'язання, що зумовлює необхідність розроблення цілісної дидактичної системи персоналізованого навчання під час професійної підготовки майбутніх педагогів.

Мета статті – довести актуальність і доцільність теоретико-методологічного обґрунтування організації персоналізованого навчання студентів у педагогічних закладах вищої освіти як психолого-педагогічної проблеми.

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань використано комплекс взаємопов'язаних теоретичних методів дослідження, а саме: аналіз, синтез, порівняння, систематизація й узагальнення наукових джерел; аналіз нормативно-правових документів; структурно-функціональний аналіз, теоретичне моделювання, а також системний і міждисциплінарний підходи – для обґрунтування сутності та дидактичних засад організації персоналізованого навчання студентів у педагогічних закладах вищої освіти.

Результати та обговорення. Персоналізоване навчання в сучасному науково-педагогічному дискурсі розглядають як складне інтегративне психолого-педагогічне явище, що відображає перехід від традиційної знаннево орієнтованої парадигми в освіті до парадигми, орієнтованої на розвиток особистості здобувача освіти як активного суб'єкта освітньої (навчальної) діяльності. Воно поєднує ідеї індивідуалізації, диференціації, адаптивності та варіативності освітнього (навчального) процесу, забезпечуючи максимальне врахування індивідуально-психологічних та індивідуально-типологічних особливостей здобувачів вищої освіти, їхніх освітніх потреб, інтересів, мотиваційних установок і професійних інтенцій. Пер-

соналізацію навчання розуміємо не лише як методичну інновацію, а як системоутворювальний принцип організації освітнього процесу в закладах вищої педагогічної освіти.

З позицій психолого-педагогічного сприйняття проблеми персоналізоване навчання ґрунтується на положеннях особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного та студентоцентрованого підходів, що передбачають активну участь здобувача освіти в плануванні, реалізації й оцінюванні власної освітньої (навчальної) діяльності. О. Топузов наголошує, що сучасна освіта має бути спрямована на формування здатності особистості до самостійного конструювання знань, життєвих і професійних стратегій, що забезпечує її конкурентоспроможність та адаптивність у динамічному соціокультурному середовищі. У цьому розумінні персоналізація навчання виступає ключовим дидактичним механізмом реалізації ідеї вияву суб'єктності в освіті.

У своїх дослідженнях О. Малихін і Н. Арістова обґрунтовують необхідність модернізації дидактичних систем освіти на засадах реалізації провідних положень компетентнісного підходу, що передбачає варіативність змісту навчання, гнучкість освітніх траєкторій і орієнтацію на індивідуальні результати здобувачів освіти (Малихін та ін., 2025; Арістова, 2020). Дослідники наголошують, що персоналізація навчання є одним із ключових дидактичних механізмів підвищення якості освітнього процесу, оскільки забезпечує адаптацію навчання до індивідуальних характеристик студентів, їхніх індивідуальних особливостей (індивідуально-психологічних та індивідуально-типологічних).

У цьому контексті персоналізоване навчання постає як інтегративне комплікативно-контамінаційне явище, що поєднує психолого-педагогічні, дидактичні та технологічні (здебільшого диджиталізовані) компоненти організації освітнього процесу. Саме таке навчання спрямоване на забезпечення реалізації індивідуальних освітніх траєкторій студентів – здобувачів вищої освіти, урахування їхніх здібностей, інтересів, освітнього (навчального) досвіду та професійних намірів. Персоналізація навчання сприяє розвитку суб'єктності здобувачів освіти, формуванню їхньої відповідальності за результати навчання, здатності до саморегуляції та рефлексії.

Особливу увагу в сучасних науково-педагогічних дослідженнях автори приділяють також ролі застосування цифрових технологій як інструменту реалізації персоналізованого навчання. Зокрема, М. Загорулько доводить, що використання цифрових освітніх платформ, інтерактивних середовищ та онлайн-інструментів (зокрема віртуальних дошок, систем управління навчанням тощо) сприяє створенню ефективних дидактичних умов для індивідуалізації освітнього процесу, підвищення рівня залученості студентів до навчально-пізнавальної діяльності й розвитку їхньої пізнавальної активності й самостійності (Загорулько, 2021). У цьому контексті цифрове освітнє середовище розглядають як важливий чинник забезпечення гнучкості та адаптивності навчання.

Р. Попов підкреслює, що цифровізація освіти відкриває нові можливості для реалізації персоналізованих (індивідуалізованих) освітніх траєкторій, зокрема через використання адаптивних технологій навчання, аналітики освітніх даних та інструментів моніторингу індивідуального прогресу студентів (Попов, 2019). Саме це уможливує забезпечення точнішого врахування освітніх потреб здобувачів освіти та підвищення ефективності освітнього (навчального) процесу.

Узагальнені результати проведеного теоретичного аналізу дають змогу говорити про те, що організація персоналізованого навчання в педагогічних закладах вищої освіти має здійснюватися на основі функціонування цілісної дидактичної системи, яка інтегрує взаємопов'язані структурні компоненти.

Цільовий компонент передбачає орієнтацію освітнього процесу на досягнення індивідуально значущих освітніх результатів, що відповідають особистісним і професійним запитам здобувачів вищої педагогічної освіти. Ідеться не лише про засвоєння змісту навчальних дисциплін, а й про формування індивідуального стилю професійно-педагогічної діяльності.

Змістовий компонент забезпечує варіативність і гнучкість освітнього (навчального) матеріалу, можливість його модифікації відповідно до рівня підготовленості, інтересів та

освітніх потреб здобувачів вищої педагогічної освіти. Це передбачає використання авторських програм, вибіркового навчальних дисциплін, індивідуальних навчальних планів.

Процесуальний компонент охоплює використання широкого спектра методів і технологій навчання – від традиційних до інноваційних (проектне навчання, проблемно орієнтоване навчання, змішане та дистанційне навчання), що сприяють активізації навчальної / пізнавальної (навчально-пізнавальної) діяльності здобувачів вищої педагогічної освіти й розвиткові їхньої суб'єктності й автономності.

Оцінювальний компонент передбачає впровадження формульованого оцінювання, що орієнтоване на підтримку індивідуального прогресу здобувачів вищої педагогічної освіти, розвиток їхньої рефлексії, здатності до самооцінювання та самокорекції освітньої (навчальної) діяльності.

Разом із тим аналіз сучасного стану організації освітнього процесу в педагогічних закладах вищої освіти дає змогу виявити низку суттєвих суперечностей, які гальмують ефективну реалізацію персоналізованого навчання:

- між суспільним запитом на педагогів нового покоління, здатних до організації персоналізованого навчання, та недостатнім рівнем сформованості відповідних компетентностей у випускників педагогічних закладів вищої освіти;
- між задекларованими в нормативно-правових документах принципами студентоцентрованого та персоналізованого навчання та відсутністю цілісних дидактичних механізмів їхньої реалізації в освітньому процесі педагогічних закладів вищої освіти;
- між потребою в розробленні й реалізації індивідуальних освітніх траєкторій та обмеженими можливостями традиційної організації навчання та освітнього процесу загалом;
- між дидактичним потенціалом використання цифрових технологій у забезпеченні персоналізації навчання та недостатнім рівнем їх інтеграції в освітній процес.

Під час дослідження доведено, що ефективність організації персоналізованого навчання в педагогічних закладах вищої освіти забезпечується комплексною реалізацією сукупності дидактичних умов, серед яких ключовими є:

- проєктування та реалізація індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів вищої педагогічної освіти як основи персоналізації навчання;
- створення гнучкого цифрового освітнього середовища, що забезпечує доступ до різноманітних освітніх ресурсів і можливість адаптації навчання;
- підготовка викладачів до виконання нових професійних ролей (тьютора, фасилітатора, ментора), що передбачає зміну їхньої позиції з транслятора знань на організатора освітнього процесу;
- упровадження формульованого оцінювання як інструменту підтримання індивідуального освітнього прогресу студентів;
- розвиток у здобувачів вищої педагогічної освіти навичок саморегуляції, самоосвіти та рефлексії як необхідних складників персоналізованого навчання.

Таким чином, персоналізоване навчання постає як багатовимірний феномен, що інтегрує психолого-педагогічні, дидактичні та технологічні (здебільшого диджиталізовані) компоненти організації освітнього процесу. Його впровадження в педагогічних закладах вищої освіти є необхідною умовою модернізації системи професійної підготовки майбутніх педагогів, підвищення якості освіти та забезпечення її відповідності сучасним суспільним викликам.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Організація персоналізованого навчання студентів у педагогічних закладах вищої освіти постає як складна багатовимірна психолого-педагогічна проблема, що потребує системного, міждисциплінарного та науково обґрунтованого розв'язання на теоретико-методологічному рівні. Її комплікативність зумовлена необхідністю інтеграції загальних психологічних (психолого-дидактичних) закономірностей розвитку особистості, дидактичних засад організації освітнього процесу та сучасних технологічних можливостей цифрового освітнього середовища. У контексті розуміння сучасних

освітніх трансформацій загалом і в системі вищої педагогічної освіти зокрема персоналізація навчання виступає не лише як інноваційний підхід, а і як стратегічний напрям модернізації вищої педагогічної освіти, що відповідає вимогам компетентнісної парадигми та студенто-центрованої моделі навчання.

Результати здійсненого теоретико-методологічного аналізу й системного узагальнення наукових джерел (електронних і паперових) засвідчують, що персоналізація навчання є ключовою умовою підвищення якості професійно-педагогічної підготовки майбутніх педагогів. Саме така підготовка уможливує формування їхньої здатності до автономної освітньої діяльності, розвитку рефлексійних умінь, навичок саморегуляції й індивідуального проектування професійної діяльності. У цьому контексті позиції О. Топузова щодо необхідності розвитку суб'єктності особистості в освітньому процесі, а також наукові підходи О. Малихіна та Н. Арістової до побудови орієнтованих на отримання якісних індивідуальних освітніх результатів гнучких дидактичних систем, що ефективно функціонують, є верифікованим підтвердженням доцільності й перспективності впровадження персоналізованого навчання студентів у педагогічних закладах вищої освіти.

Водночас результати дослідження дають змогу стверджувати, що ефективна реалізація персоналізованого навчання можлива лише за умови комплексного врахування суто психологічних, дидактичних і технологічних чинників. Зокрема, важливу роль відіграє використання цифрових освітніх технологій, на чому наголошують Р. Попов і М. Загоруйко, які розглядають цифрове освітнє середовище як потенційно дієвий ресурс індивідуалізації навчання та підтримки індивідуальних освітніх траєкторій студентів. Саме цим забезпечується адаптивність навчання зокрема й освітнього процесу загалом, що сприяє підвищенню рівня навчальної мотивації здобувачів вищої педагогічної освіти та створення умов для забезпечення їхньої активної навчальної / пізнавальної (навчально-пізнавальної) діяльності.

Отже, персоналізація навчання сприяє формуванню професійної готовності майбутніх педагогів до діяльності в умовах сучасного освітнього середовища, зокрема до організації індивідуалізованого та дитиноцентрованого навчання, що є ключовою вимогою сучасної школи на етапі здобуття повної загальної середньої освіти. Персоналізація навчання забезпечує не лише підвищення якості засвоєння навчального матеріалу, а й розвиток ключових і фахових компетентностей та наскрізних умінь, необхідних для ефективної педагогічної діяльності.

Перспективи подальших наукових розвідок у цьому напрямі пов'язані з необхідністю поглиблення процесів вивчення теоретико-методологічних засад організації й провадження персоналізованого навчання, а також розроблення дидактичних (психолого-дидактичних) механізмів його реалізації. Зокрема, актуальними є такі напрями досліджень: розроблення й наукове обґрунтування цілісної дидактичної системи організації персоналізованого навчання студентів у педагогічних закладах вищої освіти за врахування сучасних методологічних підходів і педагогічних (освітніх) технологій; створення комплексного методичного (дидактико-методичного) забезпечення впровадження персоналізованого навчання, що має охоплювати навчальні програми, дидактичні матеріали, цифрові ресурси й інструменти оцінювання; експериментальна перевірка ефективності дидактичних (психолого-педагогічних) і суто прикладних дидактичних рішень, визначення критеріїв і показників за якими можна оцінювати результативність персоналізованого навчання; дослідження ролі сучасних, інноваційних цифрових освітніх середовищ та адаптивних технологій у забезпеченні індивідуалізації, диференціації, суб'єктивності й персоналізації освітнього процесу; підготовка викладачів до реалізації персоналізованого навчання, зокрема формування їхньої готовності до виконання нових професійних ролей (тьютора, фасилітатора, ментора та ін.).

Отже, подальше дослідження психолого-педагогічної проблеми організації персоналізованого навчання має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки сприятиме підвищенню якості вищої педагогічної освіти та забезпеченню її відповідності сучасним викликам і потребам цифрового глобалізованого суспільства, в контексті вимог Освіти 4.0.

Використані джерела

- Алексеева, С., Арістова, Н., Малихін, О., & Попов, Р. (2022). Дидактичні форми організації освітнього процесу сучасного закладу освіти. *Актуальні питання у сучасній науці*, 1 (1), 339–347. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-1\(1\)-339-347](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-1(1)-339-347)
- Арістова, Н. О. (2020). Формування гнучких навичок студентів філологічних спеціальностей шляхом застосування інноваційних педагогічних технологій. У *Dynamics of the development of world science: Abstracts of the 13th International scientific and practical conference* (с. 81–89).
- Арістова, Н. О. (2021). Формування цифрової компетентності студентів філологічних спеціальностей: інтерактивні форми організації і методи навчання. *Освіта. Інноватика. Практика*, 6(11), 6–12. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i6-001>
- Арістова, Н. О. (2022). Цифрова компетентність у системі ключових компетентностей для навчання впродовж життя. *Освіта. Інноватика. Практика*, 8(10), 54–60. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol10i8-008>
- Загорулько, М. О. (2021). Individualization of Educational Activities of Art Specialties Students' as a Pedagogical Problem. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. Серія: Педагогічні науки*, (17), 198–209.
- Загорулько, М. О. (2020). Introduction of innovative teaching technologies in the higher educational institutions' educational process. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. Серія: Педагогічні науки*, (16), 92–103.
- Малихін, О. В., & Ліпчевська, І. Л. (2023). Сучасні форми, методи і засоби навчання у професійній підготовці майбутнього вчителя у вищій школі. У *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 828–831). Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди.
- Малихін, О. В., Арістова, Н. О., Шелестова, Л. В., Кизенко, В. І., Барановська, О. В., Ліпчевська, І. Л., & Павельчук, М. О. (2025). *Упровадження дидактичних систем профільної середньої освіти: методичні рекомендації* (ISBN 978-966-644-801-2).
- Малихін, О., & Демчук, О. (2024). Психолого-дидактичний алгоритм індивідуалізації навчально-пізнавальної діяльності студентів в умовах змішаного навчання. *Український педагогічний журнал*, (1), 45–52. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-1-45-52>
- Малихін, О., & Павельчук, М. (2025). Формування освітньої автономності учнів старшої школи як чинник забезпечення якості профільної середньої освіти. *Перспективи та інновації науки*, 2(48), 660–668. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2\(48\)-660-668](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2(48)-660-668)
- Попов, Р. (2019). Розвиток автономності студентів: основи дидактичного моделювання процесу. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 2(63), 132–137. https://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/63/part_2/28.pdf
- Попов, Р., & Павельчук, М. (2025). Рівень сформованості освітньої автономності здобувачів профільної середньої освіти як передумова персоналізації навчання у вищій школі. *Вісник науки та освіти*, 2(35), 1305–1318. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2\(32\)-1305-1318](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2(32)-1305-1318)
- Топузов, О. М., Малихін, О. В., Арістова, Н. О., Алексеева, С. В., Попов, Р., Барановська, О. В., & Шелестова, Л. В. (2024). *Теорія і практика індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти*. Видавничий дім «Освіта».
- Топузов, О., & Кошевець, О. (2025). Персоналізоване навчання як психолого-педагогічна проблема. *Український педагогічний журнал*, (4), 5–12. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-4-5-12>
- Malykhin, O., Aristova, N., & Dybkova, L. (2025). Using AI tools for personalising learning in the english language classroom: computer science undergraduate students' perceptions. *Environment. Technology. Resources. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference* (3), 212–218. <https://doi.org/10.17770/etr2025vol3.8536>
- Malykhin, O., Aristova, N., & Dybkova, L. (2025). Developing computer science undergraduate students' communicative and self-expression skills: Digital vs. Traditional storytelling methods. *Environment. Technology. Resources. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, (3), 219–224. <https://doi.org/10.17770/etr2025vol3.8559>

References

- Aliexsieieva, S., Aristova, N., Malykhin, O., & Popov, R. (2022). Dydaktychni formy orhanizatsii osvitnoho protsesu suchasnoho zakladu osvity. *Aktualni pytannia u suchasni nauki*, 1 (1), 339–347. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-1\(1\)-339-347](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-1(1)-339-347) (in Ukrainian).
- Aristova, N. O. (2020). Formuvannia hnuchkykh navychok studentiv filolohichnykh spetsialnosti shliakom zastosuvannia innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnolohii. In *Dynamics of the development of world science: Abstracts of the 13th International scientific and practical conference* (pp. 81–89) (in Ukrainian).
- Aristova, N. O. (2021). Formuvannia tsyfrovoy kompetentnosti studentiv filolohichnykh spetsialnosti: interaktyvni formy orhanizatsii i metody navchannia. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*, 6(11), 6–12. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i6-001> (in Ukrainian).
- Aristova, N. O. (2022). Tsyfrova kompetentnist u systemi kliuchovykh kompetentnosti dlia navchannia vprodovzh zhyttia. *Osvita. Innovatyka. Praktyka*, 8(10), 54–60. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i8-008> (in Ukrainian).
- Malykhin, O. V., & Lipchevska, I. L. (2023). Suchasni formy, metody i zasoby navchannia u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho vchytelia u vyshchii shkoli. In *Psykhologo-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vyklykiv: teoriia i praktyka: materialy VII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (pp. 828–831). Kharkivskiy natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni H. S. Skovorody (in Ukrainian).
- Malykhin, O. V., Aristova, N. O., Shelestova, L. V., Kyzenko, V. I., Baranovska, O. V., Lipchevska, I. L., & Pavelchuk, M. O. (2025). *Uprovadzhenia dydaktychnykh system profilnoi serednoi osvity: metodychni rekomendatsii* (ISBN 978-966-644-801-2) (in Ukrainian).
- Malykhin, O., & Demchuk, O. (2024). Psykhologo-dydaktychni alhorytm indyvidualizatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti studentiv v umovakh zmishanoho navchannia. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, (1), 45–52. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-1-45-52> (in Ukrainian).
- Malykhin, O., & Pavelchuk, M. (2025). Formuvannia osvitnoi avtonomnosti uchniv starshoi shkoly yak chynnyk zabezpechennia yakosti profilnoi serednoi osvity. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 2(48), 660–668. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2\(48\)-660-668](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-2(48)-660-668) (in Ukrainian).
- Malykhin, O., Aristova, N., & Dybkova, L. (2025). Developing computer science undergraduate students communicative and self-expression skills: Digital vs. Traditional storytelling methods. *Environment. Technology. Resources. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, (3), 219–224. <https://doi.org/10.17770/etr2025vol3.8559> (in English).
- Malykhin, O., Aristova, N., & Dybkova, L. (2025). Using AI tools for personalising learning in the english language classroom: computer science undergraduate students perceptions. *Environment. Technology. Resources. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference*, (3), 212–218. <https://doi.org/10.17770/etr2025vol3.8536> (in English).
- Popov, R. (2019). Rozvytok avtonomnosti studentiv: osnovy dydaktychnoho modeliuвання protsesu. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 2(63), 132–137. https://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/63/part_2/28.pdf (in Ukrainian).
- Popov, R., & Pavelchuk, M. (2025). Riven sformovanosti osvitnoi avtonomnosti zdobuvachiv profilnoi serednoi osvity yak peredumova personalizatsii navchannia u vyshchii shkoli. *Visnyk nauky ta osvity*, 2(35), 1305–1318. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2\(32\)-1305-1318](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-2(32)-1305-1318) (in Ukrainian).
- Topuzov, O. M., Malykhin, O. V., Aristova, N. O., Aliexsieieva, S. V., Popov, R., Baranovska, O. V., & Shelestova, L. V. (2024). *Teoriia i praktyka indyvidualizatsii navchannia v umovakh zmishanoi formy orhanizatsii osvitnoho protsesu v zakladakh zahalnoi serednoi osvity*. Vydavnychiy dim «Osvita» (in Ukrainian).
- Topuzov, O., & Koshevets, O. (2025). Personalizovane navchannia yak psykhologo-pedahohichna problema. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, (4), 5–12. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-4-5-12> (in Ukrainian).
- Zahorulko, M. O. (2020). Introduction of innovative teaching technologies in the higher educational institutions educational process. *Mystetska osvita: zmist, tekhnolohii, menedzhment. Seriya: Pedahohichni nauky*, (16), 92–103 (in Ukrainian).
- Zahorulko, M. O. (2021). Individualization of Educational Activities of Art Specialties Students as a Pedagogical Problem. *Mystetska osvita: zmist, tekhnolohii, menedzhment. Seriya: Pedahohichni nauky*, (17), 198–209 (in Ukrainian).

Oleh Topuzov, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Full Member (Academician) of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine (NAES), Director of the Institute of Pedagogy of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Vice President of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

Research interests: theory and methodology of the organization of the educational process in institutions of higher and general secondary education, methods of teaching geography.

Lesia Martalishvili, Doctor of Philosophy (PhD) in the field of knowledge 01 Education/ Pedagogy, Deputy Mayor of Poltava, Poltava, Ukraine.

Research interests: Formation of managerial competence of educational institution leaders, implementation of a competency-based approach in the professional pedagogical training of educational institution leaders, academic management and organization of the educational process.

ORGANIZATION OF PERSONALIZED LEARNING FOR STUDENTS IN PEDAGOGICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AS A PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEM

Abstract. The article addresses a pressing issue in contemporary higher education didactics, namely the organization of personalized learning for students in pedagogical institutions of higher education. The need to integrate psychological, didactic, and technological contexts in order to ensure the individualization of the educational process in higher education in general, and the development of professional readiness of future teachers in particular, requires updating the existing paradigm of professional pedagogical training for future educators.

The regulatory and legal framework of higher education in Ukraine is analyzed, in particular the Laws of Ukraine “On Education” (2017) and “On Higher Education” (2014), as well as strategic documents for the development of education that define key guidelines for training competitive specialists in the field of education of a new type. Based on the analysis of scholarly sources, it is determined that the personalization of learning ensures the development of the ability for autonomous educational activity, self-regulation, reflection, manifestation of subjectivity, and effective pedagogical interaction.

The implementation of personalized learning requires comprehensive consideration of motivational-target, content-related, procedural-activity, control and assessment, and reflective components of the educational process; the use of flexible didactic models; the design of individual educational trajectories; the introduction of formative assessment; and the active use of digital educational technologies (including artificial intelligence). The article highlights a number of problems in modern educational practice that hinder the development of personalized learning, including the standardization and formalization of content and teaching methods, the insufficient level of teacher training for new professional roles (tutor, mentor, facilitator), and the limited capacity of traditional organization of the educational process to meet students’ individual educational needs.

Prospects for further research are associated with the development of an integrated didactic system of personalized learning, the creation of comprehensive didactic-methodological and technological-digital support for its implementation, the preparation of educators for new roles in the educational process, and the experimental verification of the effectiveness of innovative approaches. The theoretical provisions of the article are important for the advancement of modern psychological and pedagogical science (in particular, higher education didactics) and are aimed at ensuring the further modernization of the system of professional training for future teachers and improving the quality of higher pedagogical education in the context of the New Ukrainian School and the digital educational environment.

Keywords: personalized learning; pedagogical education; individualization; competency-based approach; digital educational technologies; formative assessment; professional autonomy; student-centered learning.